заінтересованих сторін. Інформацію про проведення цих заходів та їхні результати потрібно обов'язково розповсюджувати за допомогою ЗМІ, соціальних мереж Інтернет.

Таким чином, під час геологічних екскурсій в учнів та студентів не тільки відбувається формування предметної та практичної компетентності з основ геологічної науки, але й може бути виконаний цілий комплекс робіт з охорони природи. Результати такої роботи стануть у нагоді фахівцям з природоохоронної справи при розширенні мережі територій та об'єктів ПЗФ. Оскільки існуючий в країні штат наукових працівників немає змоги у повних обсягах проводити моніторинг геологічних об'єктів, то отримані результати можуть бути корисні не тільки для характеристики сучасного стану об'єкта, але й для того щоб надалі можна було обґрунтувати їхній статус як пам'яток природи і включити до складу ПЗФ Сумської області.

Список використаних джерел

1. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду / О. Василюк, А. Драпалюк, Г. Парчук, Д. Ширяєва; [За заг. редакцією Олени Кравченко]. – Львів, 2015. – 80 с.

2. Пичугин Б. В. Школьные геологические экскурсии: [Пособие для учителей] / Б. В. Пичугин, О. П. Фесенко. – М.: Просвещение, 1981. – 127 с.

ДЕЩО ПРО НАУКОВУ ТА ПРИРОДООХОРОННУ ХАРАКТЕРИСТИКУ ЗАГАЛЬНОГЕОЛОГІЧНОГО ЗАКАЗНИКА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «КАМІНСЬКІ ПІЩАНИКИ»

Вертель В. В.
Департамент екології та охорони природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації

Загальногеологічний заказник місцевого значення «Камінські піщаники» (далі – заказник) разом з «Горою Золотухою» у 1980 році стали першими геологічними об'єктами, що отримали природоохоронний статус у Сумській області. Таким чином даний об'єкт природно-заповідного фонду є однією з перших та, відповідно, найстаріших геологічних природоохоронних територій Сумщини. Разом з тим, незважаючи на відносно довгий час свого існування він є одним із найменш вивчених. Оскільки при оновленні положень про заказник, у зв'язку зі змінами у природоохоронному законодавстві, враховується вся поновлена та доповнена інформація про об'єкт, то зібрані нами матеріали підвищать та закріплять його значення, як природоохоронної території.

Заказник створений відповідно до рішення облвиконкому Сумської обласної ради народних депутатів від 31.12.1980 № 704 «Про затвердження

переліку заповідних об’єктів республіканського і місцевого значення згідно класифікації» на площі 6,0 га. У відповідності з рішенням облвиконкому Сумської обласної ради народних депутатів від 21.11.1984 № 334 «Про мережу територій природно-заповідного фонду області» надано йому назву – геологічний заказник місцевого значення «Камінські піщаники» на площі 6,0 га. За матеріалами інвентаризації об’єктів і територій природно-заповідного фонду, затвердженою рішенням Сумської обласної ради народних депутатів від 13.10.1994 «Про державний кадастр територій та об’єктів природно-заповідного фонду області» площа заказника становить 2,5 га. За розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації від 14.12.1995 № 237 «Про розширення мережі природно-заповідного фонду» заповідний об’єкт включено до складу Комунального закладу Сумської обласної ради «Регіональний ландшафтний парк «Сеймський». Відповідно до статті 3 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» існують заказники тільки загальногеологічні (термін «геологічний заказник» не використовується).

Заказник відноситься до природно-заповідного фонду України, охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення та використання. Основною метою заказника є збереження в природному стані рідкісного для області виходу на денну поверхню оригінальної форми пісковиків бучацької світи середнього еоцену (лютетський ярус).

Заказник має площу 2,5 га та розташовується у південній частині Кролевецького району Сумської області на території Камінської сільської ради, в південній частині с. Камінь. Географічні координати: широта – 51°24'3.51"N, довгота – 33°35'9.51"E. Абсолютна висота – 190 м. Назву заказник отримав від с. Камінь, що у свою чергу отримало від поширення у цій місцевості відповідних гірських порід. Землі заказника перебувають у державній власності, відносяться до категорії земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення і перебувають у віддані Камінської сільської ради та частково у лісовому фонді ДП «Кролевецький агролісгосп» ОКАП «Сумиоблагроліс». За фізико-географічним районуванням територія заказника відноситься до Сумської схилово-височинної області Середньоросійської лісостепової провінції Лісостепової зони Східноєвропейської рівнини. В геоструктурному відношенні об’єкт розташований у межах південно-західного схилу Воронезького кристалічного масиву.

Відслонення бучацьких пісковиків вперше описав у Новгород-Сіверському районі В.Г. Єрофєєв (1847), а їх макрофауну вивчав Н.Д. Борисяк (1867). Пізніше бучацькі пісковики досліджувалися П.Я. Армашевським (1883), Н.Л. Соколовим (1893), Л.Я. Крижановським та іншими відомими геологами.

Пошукові роботи на пісковики проводили П.І. Брянський (1930), А.М. Безуглий (1939), П.Т. Нацик (1945). У якості об'єкта природно-заповідного фонду оголення пісковиків околиць с. Камінь розглядалися Г.Г. Мурашківською та Н.Є. Коротенко (1987) [4], Г.П. Крейденковим та В.В. Чайкою (1999) [5].

Територія заказника являє собою правий корінний берег р. Сейм вкритий на протязі близько 250 м брилами вивітрілого бучацького пісковику, які розкриті ерозійно-денудаційними процесами. Брили розміром 1×2×1,5 м, їх поверхня покрита кавернами вилуговування (до 2 см у діаметрі). У корінному заляганні пісковики являють собою лінзу, що залягає серед дрібно- та середньозернистих кварцових пісків світлосірого, білого, зеленувато- та жовтувато-сірого кольорів. Вище села лінза уходить в північно-західному напрямку у ліс (урочище Вільний Гай) де залягає на глибині 5-6 м. Пісковики з ледь помітною горизонтальною шаруватістю, цукровидні, поверхня їх шорстка і розколюються по цементу. Місцями спостерігається кварцитизація (цемент дрібноагрегатний кварцовий, люссантиновий порового та плівкового типу), що надає їм щільності та міцності. Колір породи сірий, світлосірий, іноді жовтувато-сірий.

У процесі діагенезу лінза утворилась в умовах тривалого континентальною режиму внаслідок інфільтрації вод в товщу пісків. При цьому відбувалося розкладання мінералів, каолін залишився на місці, а окисли кремнію інфільтрували вниз, де по досягненню межі кислого та лужного середовищ випадали з розчинів та цементували піски. Бучацькі відклади с. Камінь за віком і генезисом є аналогами пісковиків сс. Баничі, Ховзовка, Будище, Вязенка Путивльського та глухівського районів [3]. Таким чином загально геологічний заказник відноситься до петрологічного та седиментолого-літологічного типу, а не до геоморфологічного, що вважалося раніше.

Ще однією метою заказника є підтримання загального екологічного балансу в регіоні, поширення екологічних знань та виховання у людей бережливого ставлення до природи як національного надбання країни та невиснажливе рекреаційне та туристичне використання території тощо [1; 2].

Територія заказника з додержанням вимог, встановлених природоохоронним законодавством України, може використовуватись у природоохоронних, науково-дослідних, а також оздоровчих, рекреаційних та освітніх цілях. На території заказника забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, яка суперечить цілям та його завданням, зокрема: розвідувальні, підривні, гірничі роботи, розробка всіх видів корисних копалин, будь-які порушення ґрунтового покриву і розорювання земель; збір зразків гірських порід та мінералів, відбитків викопної флори та фауни, знищення та пошкодження форм рельєфу; будь-яке будівництво; організація таборів, місць

відпочинку, стоянок автотранспорту, забруднення та засмічення території; інші види робіт, що можуть призвести до порушення природоохоронних зв'язків та ходу природних процесів, втрати наукової та естетичної цінності природного комплексу, що охороняється.

Список використаних джерел

1. Вертель В. В. Геологічні об'єкти природно-заповідного фонду Сумської області та їх геотуристичний потенціал // Геотуризм: практика і досвід. Матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (26-28 квітня 2018, Львів). – Львів: Каменяр, 2018. – С. 173–175.

2. Вертель В. В. Методичні рекомендації до проведення геологічних екскурсій для учнів закладів загальної середньої освіти на території м. Суми та Сумської області // Наукові записки Сум ДПУ імені А. С. Макаренка. Географічні науки. – 2018. – Вип. 9. – С. 213–225.

3. Вертель В. В. Потенційні геологічні заповідні об'єкти природно-заповідного фонду Сумської області // Наукові записки СумДПУ імені А. С. Макаренка. Географічні науки. – 2016. – Вип. 7. – С. 63–70.

4. Геологические памятники Украины: Справочник – путеводитель / Н. Е. Коротенко, А. С. Щирица, А. Я. Каневский; [2-е изд., стереотипное]. – К.: Наук. думка, 1987. – 156 с.

5. Крейденков Г. П. Існуючі та перспективні геологічні заповідні об'єкти Сумщини / Г. П. Крейденков, В. В. Чайка // Стан природного середовища та проблеми його охорони на Сумщині. Природно-заповідний фонд області. Книга 3. [редкол.: К. К. Карпенко (голов. редактор), М. П. Книш та ін.]. – Суми: Джерело, 1999. – С. 48–55.

СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПРИБЕРЕЖНОЮ СМУГОЮ МОРЯ

Воровка В.П.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Вступ. Прибережні території є важливими для розвитку традиційного природокористування і для збереження біорізноманіття. Берегові смуги морів урізноманітнюють ландшафти земної поверхні. Вони є місцями значної концентрації людей з особливою системою розселення. Промисловість, промислове рибальство, морський транспорт і торгівля, рекреація і туризм є суттєвими складовими економіки морських держав. Природні та антропогенні складові берегових смуг вступають у тісні взаємодії між собою з різними наслідками, часто непередбачуваними.

Актуальність теми пов'язана з необхідністю упорядкування системи природокористування у прибережних смугах моря. Це пов'язано з багатокомпонентністю та багатовекторністю використання цих смуг, що суттєво відрізняється від природокористування на суходолі. Однак підхід до ресурсокористування у прибережних смугах моря до цих пір залишається традиційним, галузево орієнтованим. Для досягнення високої ефективності природокористування та збереження довкілля необхідно змінити цей підхід з